

ŠULSKE NOWINY

Serbska wyša šula Ralbicy

UNESCO projektna šula

www.sorbische-schule-ralbitz.de

smažnik a pražnik 2024

28. lětnik, 285. wudaće

Hač k hwězdam – a hišće dale

Hižo přeco zajimowachu so čłowjekoj za hwězdy. Dnja 4. oktobra 1957 poda so přěni ruski satelit z mjenom Sputnik do dalokosće swětnišća. Krótki čas po tym, 3. nowembra, scěhowaše satelitej přěni žiwoch, psyk z mjenom Leika. Hižo w lěće 1961 poda so přěni ruski kosmonawt z mjenom Jurij Gagarin na jězbu do swětnišća. Přěni raz na měsáčku

přizemištaj astronautaj Neil Armstrong a Buzz Aldrin dnja 20. julija 1969. Ale što je poprawom rozdžěl mjez kosmonawtom a astronautom? Kosmonawt je sowjetski wobydler, kotryž so do swětnišća poda, astronaut pak je Američan, kotryž do swětnišća leći. Z pomocu swětnišćoweje sondy Pioneer 10, kotraž wotleći 3. měrca 1972 měješe so daloce swětnišćo přeslědźić. Jedna z mnoho sondow w swětnišću je Voyager. Wona so přeco hišće po nim pohibuje a zrazy prawdžepodobnje něhdy do jednoho planeta.

źórta: <https://www.golem.de/news/pioneer-10-raumsonde-hat-vor-40-jahren-den-neptun-passiert-2306-174844.html>

https://www.heraeus.com/de/landingspages/lp_group/apollo_11/the_great_adventure/neil_armstrong/armstrong.html

<https://www.scinexx.de/news/kosmos/neue-hoffnung-fuer-voyager-1/>

- tekst: Milan Borška -

Znowa projektowy dzeń přewjedli

16. apryla 2024 měještaj 8. lětnikaj našeje šule 2. projekt tutoho lěta - přewencija drogow. Zastojnikaj Zhorjelskeho policiskeho zarjada běštaj w šuli a powučištaj šulerjow k drogam a jich wliwam. Přidatnje rěčeštaj wo legalizaciji cannabisa a wotpowědnych zakonjach. Mějachmy nadawk spjelnić, w kotrymž puć wot jednoreho „pospytanja“ drogi hač k prawej chcyćiwosći rjaduješ. Wupjelnichmy tež džěłowe topjena. Wujasnjowanske wideja šulerjam tematiku hišće dokładnišo spřistupnichu. Na kóncu přewjedže so hišće krótki kwis, kotrež tematiku zjimaše.

- tekst: Louisa Domanic -

Wosebite zetkanje UNESCO šulow

Kóždy lěto
w aprylu
přewjedu
UNESCO
projektne
šule w
Němskej
projektny
džeń abo
swjedžeń.

Naša šula je lětsa přeprošenju zakładneje šule Arita w Mišnu scěhowała a so 29. apryla 2024 na inkluziwnym sportowym swjedženju wobdźěliła. Zhromadnje ze šulerjemi wyšeje šule Richard-von-Schlieben ze Žitawy, zakładneje šule Arita z Mišna a spěchowanskej šule „An der Nassau“ z Mišna sportowachu kooperatiwnje pod lětušim UNESCO hesłom #mostytwarić #rukipodać. Ideja zhromadneho sportowanja bě, zo so dźěćom wid na wšelake wobćežnosće žiwjenja wotewri.

Wjeršk za šulerjow běše wobdźělenje znateho sportowca a awtora Janisa McDavida. Narodženy bjez rukow a nohow rozprawješe přitomnym wo swojim žiwjenju, swojich wuspěchach a wšědnych wužadanjach. A wězo njemóžachu so šulerjo dohladać, jako Janis McDavid aktiwnje sobu sportowaše a dobre kmanosće w sedženskej kopańcy (Sitzfußball) dopokaza. Ale tež zhromadne sportowanje w měšanych skupinach a na wšelakich stacijach šulerjo derje zmištrowachu, a to z mnoho empatiju napřećo mjeńšim šulerjam a šulerkam z

handicapom. Po wobjedže a mytowanju z wopismom a buttonom za wšěch wužichu šulerjo składnosć a dachu sej swoje wopisma wot Janisa McDavida signować-ertnje. Wučerpani, ale pońnych nowych nazhonjenjow a dožiwjenjow nawróćichu so šulerki a šulerjo 6. lětnika popoždnu zaso do Ralbic. Wulki džak wuprajimy na tutym městnje knjezej Hübschej, šulskemu nawodže zakładneje šule Arita w Mišnu, za organizaciju a pohosćenje kaž tež přewodźerkomaj 6. Lětnika, socialnej

džělačerce knjeni Hrjehorjowej a knjeni Bětnarjowej. Wjeselimy so hižo nětko na wospjetowanje inkluziwneho sportoweho swjedženja klětu!

- tekst a wobrazy: Franciska Wróblowa -

Čehodla palimy džens hišće chodojtu?

W mnohich džělach našeje Hornjeje Łužicy swjećeše so na wječoru 30. apryla tak mjenowane „chodojtypalenje“. Při tym so přez cyłe lěto w nimale wšitkich wsach suche drjewo, lisćo a hałzy hromadźa, zo bychu na wałpornej nocy po móžnosći wolki woheń měli. Husto pasli wjesna młodźina chodojtu, kotraž so sobu spali. Mjeztym zo rěka w Hornjej Łužicy „chodojtypalenje“, mjenuje so w Delnjeje Łužicy skerje „jutrowny woheń“. W MDR-rozprawje wo chodojtypalenju bu prašenje „Čehodla swjeća ludźo w Sakskej 30. apryl ze zapalenjom wohenjow?“ wot Susanny Hozyneje wotmołwjene: „*To dyrbiš so do časow wróćo zamyslić, w kotrychž*

njebě miliny. Ludźo wočakowachu kónc ćmoweho časa zymy, w kotrymž dyrbjachu ze snadnej swěcu wuńć. Woni žedźachu so za swětłom a ćopłotu. [...]“. Něhdy bu tohorunja husto woheń zamiškrjeny, dokelž wěrjachu do toho, zo so chodojty w tutej nocy zhromadźa. Tohodla zawrěchu tohorunja durje hródže, položichu zelene hałžki před wšitke durje a běžachu z palacymi chošćemi přez pola. Džensa pak přebywaš jenož hišće w zhromadnym kole při wohenju.

žórta: <https://www.sorben-tourismus.de/vogelhochzeit.html#a5173>

<https://www.mdr.de/nachrichten/sachsen/bautzen/hexenfeuer-walpurgisnacht-wochenende-veranstaltungen-tradition-100.html>

- tekst a wobraz: Louisa Domanic -

Rjardowniska jězba do Weimara

Wot 19. do 21. měrca poda so 9. lětnik na rjardownisku jězbu. Wutoru rano dojedźechmy sej z ćahom wot Kamjenca přez Drježdźany a Lipsk do Weimara. Naše wačoki zamknychmy do faškow na dwórnišću a podachmy so na wjedženje po měsće. Muž, kotryž nam město pokaza, powědaše nam mnoho wo skutkowanju Friedricha Schillera a Johanna Wolfganga von Goethe. Nětko móžachmy so we Weimarje orientować. We wólnym času po wjedženju podachu so někotři z nas do krasneho parka abo wobhladachu sej tu a tam hišće někotre zajimawostki, kaž na přikład biblioteku wójwodki Anny Amalije. Wječor dojedźechmy sej z busom do młodownje, hdžež so do stwow rozdźělichmy a so k wječeri podachmy. Srjedu rano wopytachmy z busom wopomnišćo „Buchenwald“. Najprjedy wobhladachmy sej zajimawy film wo koncentraciskim lěhwje. Po tym wotkrywachmy sej samostatnje wopomnišćo. Po cyłym arealu namakachmy kopicu kwětkow, kotraž bě so tam k spominanju na zamordowanych koncentraciskeho lěhwa wotpožila. W historiskim muzeju zhonichmy hišće wjac wo surowym času. Běše to woprawdže hnujace dožiwjenje. Nawróćichmy so zaso do Weimara a dachmy sej k wobjedu dobru pizzu słodžeć. Po přestawce wobhladachmy sej popoždnu dom Schillera. Tu wodžeše nas nastroj, kotryž je podobny k šmóratku, po domje a informowaše nas wo žiwjenju a skutkowanju Schillera. Wječor dachmy zhromadnje w klubowni młodownje wuklinčeć. Štwórtk wopušćichmy Weimar a nastajichmy so na puć do Jeny. Tam wopytachmy Fyletiski muzej, kotryž tematizuje ewoluciju zwěriny a čłowjestwa. Nas wočakowachu wšelake nadawki biologije, kotrež pak derje spjelnić zamóžachmy. Wjeršk tutoho dnja bě wopyt najwjetšeho planetarija Němskeje, w kotrymž so nam wulkotne předstajenje skići. Sprócnj a pońje nowych nazhonjenjow nastajichmy so na domojjězbu přez Lipsk a Drježdźany do Kamjenca.

- tekst a wobraz: Franciska Gatnerjec -

Dowolowe cile w lěću

Wy njewěšće, dokal chceće sej lětsa dojeć abo dolećeć? Potom mam tu tři dowolowe cile, kotrež móžeće wopytać. A tute su: Španiska, Usedom abo Grjekska.

Španiska: Hromadže z Portugalskej leži wona na Iberiskej potkupje. Móžeš ju w lěće a w zymje wopytać. Wjac hač 30 stopjenjow docpěje žiwe slěbro w Španiskej a temperatura wody je z 20 do 23 stopjenjami poměrnje ćopła. Móžeš sej samo wjele zajimawostkow w Španiskej wobhladać kaž na př.: Carrer d'Olot w Barcelonje a stare město Cuenca.

Usedom: Je druha najwjetša kupa w Mecklenburgsko-Předpomorskej a leži w Baltiskim morju. Temperatura wody je přijomnje ćopła. Tež tu maš wjele zajimawostkow kaž na přikład nurjenski zwón (Tauchgondel) w Zinnowitz, wodowy hród Mellenthin a mjetelowu farmu w Trassenheide.

A jako posledni cil předstaju Grjeksku: Je stat w juhowuchodnej Europje a wězo tež jedyn z najwoblubowanišich dowolowych krajow w Europje. Temperatura je stajnje wokolo 19 stopjenjow a stupa hač na někak 35. Hdyž je ći raz wostudło, potom móžeš sej raz do Athena dojěć a sej tam Akropolis abo Olympieion wobhladać. Nadžijam so, zo wy rjany dowolowy cil namakaće a rjany dowol maće.

žórta: <https://www.adacreisen.de/ratgeber/griechenland/kreta>

<https://www.spain.info/de/spanien-entdecken/fakten-spanien-geografie-landschaft/>

<https://www.abc-mallorca.de/mallorca/> <https://de.wikipedia.org/wiki/Griechenland> <https://www.usedom-infoweb.de>

- tekst: Judit Šurec -

INFORMACIJE – TERMINY – WŠELČIZNY

03. do 14. smažnika

14. smažnika

15. smažnika

18. smažnika

19. smažnika

8. a 9. lětnik - šulerski praktikum

wotchadnička 10. lětnika w Šunowje

8. lětnik - socialny dzeń w Smječkecach

wopyt iQLANDIA w Liberecach

posledni šulski dzeń

zbytnje wobrazy: www.pixabay.de

Přejemy wšitkim šulerjam a šulerkam kaž tež wučerjam a wučerkam a wšitkim, kotřiž nimo toho w šuli džětaja, wočerstwujace prózdny.